

B Rikollisuuden piirteitä

1 Nuorisirikollisuus

Matti Marttunen & Venla Salmi

Nuorten rikollisuutta oikeudellisesti ja tilastollisesti tarkasteltaessa keskeisiä ikärajoja ovat 15, 18 ja 21 vuotta. Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15 vuoden iässä. Tätä nuorempien rikokset jäävät rankaisematta. Tämä ei kuitenkaan merkitse, ettei lapsirikollisiin kohdistettaisi tarvittaessa raskaitakin viranomaistoimia. Alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Sosiaaliviranomaisten tulee pääsääntöisesti olla mukana alle 18-vuotiaiden tekemien rikosten esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä. Alaikäisen tekemä rikos voi myös antaa aiheen ryhtyä lastensuojelulain mukaisiin toimiin, joista ensisijaisia ovat avohuollon tukitoimet ja viimesijainen huostaanotto (ks. nuoria ikäryhmiä koskevasta lainsäädännöstä Marttunen 2005).

Eri ikäryhmistä käytetyt nimitykset poikkeavat eri lainsäädännön sektoreilla. Rikosoikeudellisessa sääntelyssä ja kirjallisuudessa nuorella rikosentekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka rikosentekohetkellä on ollut 15 mutta ei 21 vuotta täyttänyt. Ikäryhmää 15–17-vuotiaat on tavattu kutsua nuoriksi henkilöiksi ja alle 15-vuotiaita lapsiksi. Lastensuojelulaissa lapsena sitä vastoin pidetään kaikkia alle 18-vuotiaita ja nuorena alle 21-vuotiasta henkilöä.

Tämän artikkelin osassa 1.1 esitettävät tiedot perustuvat *tilastoituun poliisin tietoon tulleeseen rikollisuuteen*. Tietoja ja lukuja arvioitaessa on huomioitava, että rikostilastoihin vaikuttavat nuorten rikoskäyttäytymisen ohella lukuisat muut tekijät. Muun muassa väestön ilmoittamisalttiudessa, viranomaiskontrollin tehossa ja kohdistumisessa tapahtuvat mahdolliset muutokset vaikuttavat ratkaisevasti tilastoituun rikollisuuteen. Myös rikosten nimeämiskäytännön ja osallisuustulkinnan mahdolliset muutokset vaikuttavat siihen, miten paljon tiettyyn rikoslajiin kuuluvia törkeitä tekoja vuosittain tilastoidaan. Artikkelissa esitettävät syylliseksi epäiltyjen määrää koskevat tiedot perustuvat poliisin selvittämien rikosten määrään, joten myös rikosten selvitystason muutokset voivat vaikuttaa niihin. Selvitystasosta ei ole saatavilla ikäryhmäkohtaisia tietoja. On vielä syytä huomioida, että tiedot perustuvat pääsääntöisesti niin kutsuttuihin bruttotilastoihin: sama henkilö voi olla vuoden aikana syylliseksi epäiltynä useista rikoksesta ja sisältyä siten tilastoon useita kertoja. Artikkelin osassa 1.2 esitämme tietoja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen *nuorisirikollisuuskyselyistä*, joiden tuloksiin ei vaikuta ilmituloalttius eikä kontrollikoneiston toiminta. Tämän vuoksi tulkitsemme osassa 1.1 esitettyjä

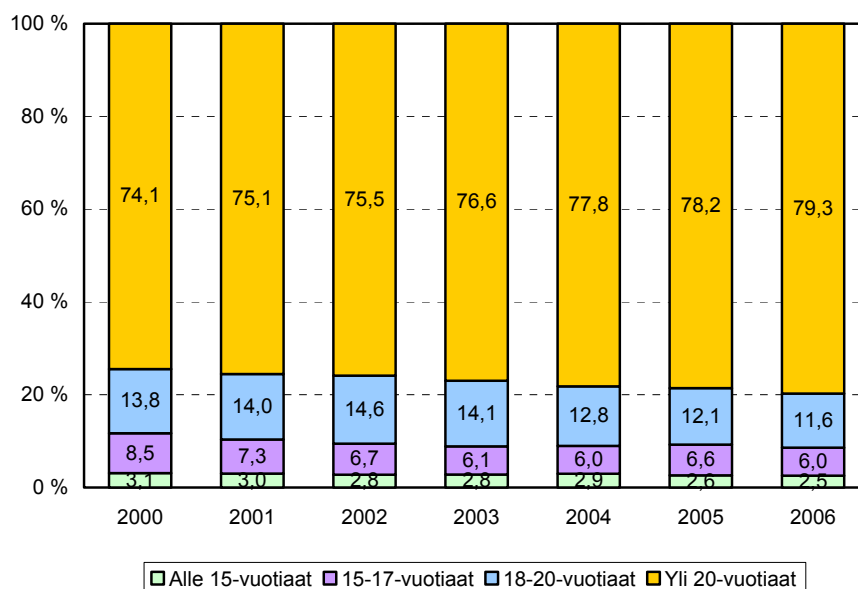
tilastoidun rikollisuuden muutoksia käyttämällä olemassa olevia kokonaisrikollisuuden osoittimia. Lukuun ottamatta luvun viimeistä jaksoa (Helsingin nuorten rikollisuus 1992 ja 2006) tarkastelut esittävät koko maata koskevia tietoja. Paikallisesti voi esiintyä rikollisuuskehitystä, joka poikkeaa yleisestä.

1.1 Nuorten tilastoitu rikollisuus

Nuorten osuus poliisin tilastoimassa rikollisuudessa

Kuviosta 67 ilmenee rikoslakia vastaan tehtyihin rikoksiin syylliseksi epäiltyjen ikäryhmittäiset osuudet vuosina 2000–2006. Koska vuonna 1999 rikoslakiin siirrettiin aiemmin sen ulkopuolella olleita tekoja, pidemmän vertailukelpoisen aikasarjan esittäminen ei ole täysin luotettavasti mahdollista.

Nuorten ikäryhmien osuus rikoslakirikoksiin syyllisiksi epäillyistä on laskenut 2000-luvulla. Vuonna 2000 alle 21-vuotiaiden osuus oli reilu neljännes, vuonna 2006 viidennes. Alle 18-vuotiaiden osuus on pudonnut alle 10 prosenttiin. Etenkin 15–17-vuotiaiden osuus rikoslakirikokseen syyllisiksi epäillyistä on laskenut. Vuonna 2006 alle 15-vuotiaat tekivät 2,5 prosenttia ja 15–17-vuotiaat 6,0 prosenttia rikoslakirikoksesta. Vastaavasti yli 20-vuotiaiden osuus on kasvanut. Aikuiset tekevät siis valtaosan rikoslakirikoksista, vaikka nuoruus on ikäryhmien kokoon suhteutettuna aktiivisinta rikoksenteon aikaa.

Kuvio 67 Ikäryhmien osuus rikoslakirikoksiin syyllisiksi epäillyistä vuosina 2000–2006

Alle 18-vuotiaiden osuus eri rikoslajeissa

Taulukossa 35 on esitetty alle 18-vuotiaiden osuus eräisiin rikoksiin vuonna 2006 syylliseksi epäillyistä. Yleisjohtopäätöksenä luvuista voidaan todeta, että rikokset, joissa nuorten osuus on suuri, liittyvät yleensä vapaa-ajanviettoon, alkoholiin ja ikärajoja koskeviin säännöksiin. Nuoret tekevät lähes puolet vahingonteoista. Myös moottorikulkuneuvon käyttövarkaus (kansankielellä autovarkaus), luvattomat käytöt, tuhotyöt ja ryöstöt ovat aika usein nuorten tekemiä. Enemmän suunnitelmallisuutta edellyttäviin rikoksiin, kuten petoksiin, kavalluksiin ja ylipäänsä talousrikoksiin, nuoret syyllistyvät harvoin. Luvuista ilmenee myös muun muassa se, että nuorten osuus poliisin tietoon tulleesta huumausainerikollisuudesta, rattijuopumuksista ja muista liikennesrikoksista on melko pieni.

Taulukko 35 Alle 18-vuotiaiden osuus eräisiin rikoksiin syylliseksi epäillyistä vuonna 2005

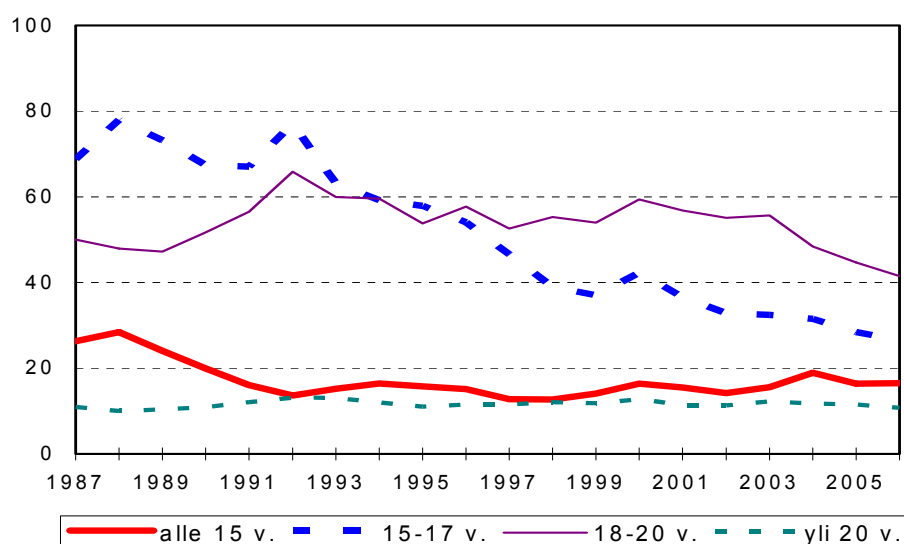
	Kaikki	Alle 18-vuotiaat	Alaikäisten osuus %
Alkoholijuoman laiton hallussapito tai kuljetus	2 328	2 299	98,8
Vahingontekorikokset	9 456	4 403	46,6
Väärän henkilötiedon antaminen	846	340	40,2
Luvattomat käytöt	914	337	36,9
Ryöstörikokset	785	256	32,6
Tuhotyöt	183	53	29,0
Varkaus, törkeä varkaus, näpistys	43 236	10 606	24,5
Moottorikulkuneuvon käyttövarkaudet	4 086	913	22,3
Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta	21 616	3 651	16,9
Pahoinpitelyrikokset	21 802	3 257	14,9
Maksuvälinepetosrikokset	1 617	187	11,6
Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaaminen	5 523	591	10,7
Perätön lausuma viranomaismenettelyssä	206	22	10,7
Järjestyslain rikkomiset	5 663	586	10,3
Kätkemisrikokset	2 479	241	9,7
Väärennysrikokset	4 338	416	9,6
Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan	10 387	980	9,4
Kiristykset	174	15	8,6
Kavallusrikokset	1 597	122	7,6
Virkamiehen (väkivaltainen) vastustaminen	1 276	95	7,4
Seksuaalirikokset	2 085	130	6,2
Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle	1 621	100	6,2
Petosrikokset	10 074	535	5,3
Huumausainerikokset	10 886	542	5,0
Liikenneturvallisuuden vaarantamisrikokset, liikennepako ja liikennesrikkomus	295 340	14 093	4,8
Rattijuopumus ja törkeä rattijuopumus	22 012	1 029	4,7
Henkirikokset tai niiden yritykset	395	8	2,0
Veropetosrikokset	1 130	8	0,7

Laskettu Tilastokeskuksen luvuista.

Nuorisrikollisuuden kehitys 1987–2006

Seuraavassa on tarkasteltu erikseen varkaus- ja pahoinpitelyrikoksia sekä vahingontekoja. Kuvioita 68–70 (ja ylipäänsä tässä raportissa esitettyjä tietoja) arvioitaessa on huomioitava, että sama henkilö voi olla useita kertoja syylliseksi epäiltynä saman vuoden aikana. Jos taso muuttuu, luvut eivät kerro, johduko tasomuutos rikoksia tekevien henkilöiden vai rikollisten tekojen muutoksesta (vai molemmista).

Varkausrikokset. Varkausrikosten osalta huomattavin muutos on ollut 15–17-vuotiaiden tekojen voimakas väheneminen 1990-luvulla, joka on jatkunut 2000-luvulla. Myös nuorten aikuisten varkausrikollisuus on vähentynyt 2000-luvulla. Ikäryhmien kokoon suhteutettuna 15–17-vuotiaat ja 18–20-vuotiaat tekevät eniten varkausrikoksia (kuvio 68) – kuten myös muita alla tarkasteltavia rikoksia.

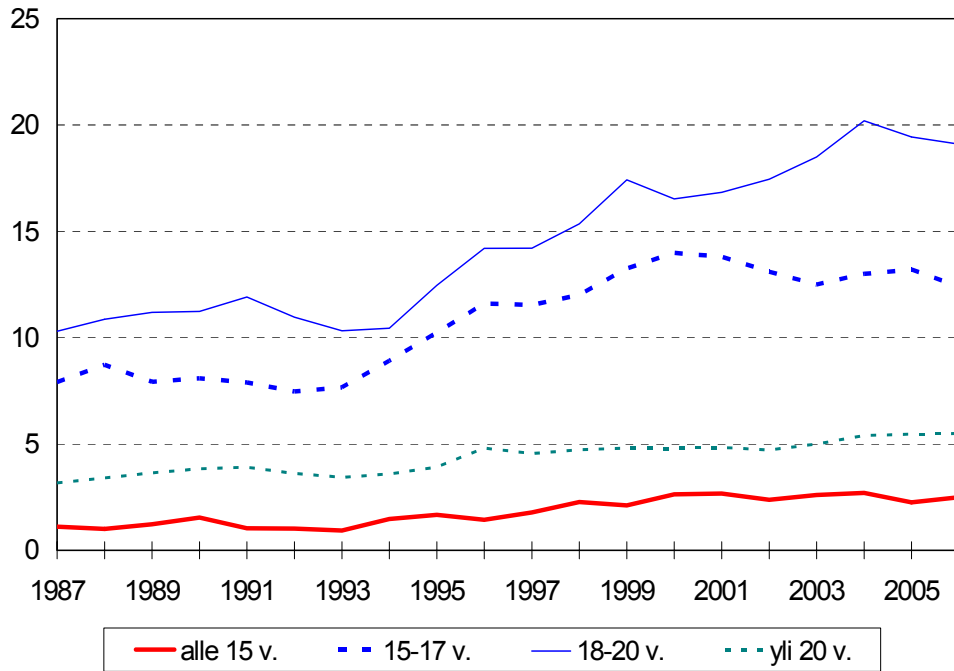

Kuvio 68 Varkausrikoksiin syylliseksi epäilty ikäryhmittäin suhteutettuna ikäluokan kokoon vuosina 1987–2006

Pahoinpitelyrikokset. Etenkin 15–17-vuotiaiden ja 18–20-vuotiaiden tilastoidut pahoinpitelyrikokset ovat lisääntyneet viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajanjaksona verrattain paljon. Ikäryhmässä 18–20-vuotiaat tämä kehitys on jatkunut myös aivan viime vuosina, kun taas 15–17-vuotiaiden ryhmässä tilastoidut pahoinpitelyt ovat 2000-luvulla pysyneet vakaina tai vähentyneet (kuvio 69).

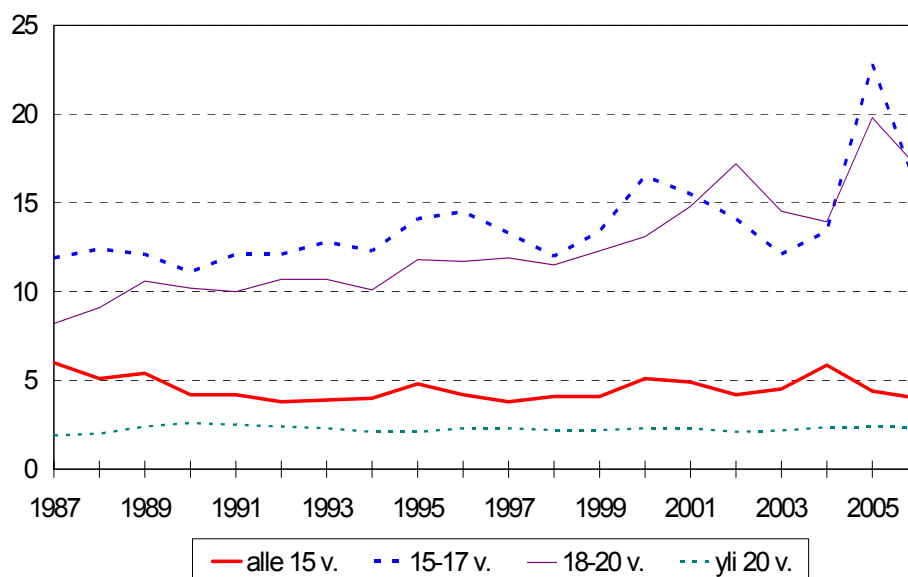
Vuodesta 1995 alkanut tilastoidun pahoinpitelyrikollisuuden nousu heijastaa otaksuttavasti paitsi väkivaltaisten tekojen lisääntymistä myös niiden kont-

rolliin liittyviä seikkoja: pahoinpitelyn uutta tunnusmerkistöä, syyteoikeutta koskevia muutoksia sekä sitä, että 1990-luvun puolivälin jälkeen poliisi toteutti monilla paikkakunnilla julkisten tilojen rauhoittamiseen tähdänneitä valvontakampanjoita, joiden seurauksena kirjattujen pahoinpitelyrikosten määrä nousi paikoitellen. Myös koulujen alttius ilmoittaa oppilaiden rikkeitä poliisille lisääntyi 1990-luvun lopulla, mikä voi pieneltä osin selittää tilastoidun rikollisuuden muutoksia.

Kuvio 69 Pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyt ikäryhmittäin suhteutettuna ikäluokan kokoon vuosina 1987–2006

Vahingonteot. Poliisin tietoon tulleet 18–20-vuotiaiden tekemät vahingontekorikokset lisääntyivät 1980- ja 1990-luvuilla. Myös 15–17-vuotiaiden ryhmässä vahingontekojen määrä on pitkällä aikavälillä lisääntynyt, joskin vähemmän kuin nuorten aikuisten ryhmässä (kuvio 70). Viime vuosien merkittävä vahingontekojen lisääntyminen nuorten rikoksenteijöiden ryhmässä heijastaa otaksuttavasti kontrollin tehostumista (vuoden 2005 korkeita lukuja on käsitelty jäljempänä). Nuoret ja nuoret aikuiset tekevät vahingontekoja ikäryhmän kokoon suhteutettuna noin 3–4 kertaa useammin kuin aikuiset.

Kuvio 70 Vahingontekorikoksiin syylliseksi epäillyt ikäryhmittäin suhteutettuna ikäluokan kokoon 1987–2006

Alle 15-vuotiaiden ja yli 20-vuotiaiden tekemien rikosten ikäryhmän kokoon suhteutetut määrät ovat kaikissa tarkastelluissa rikosryhmissä selvästi alhaisempia kuin 15–20-vuotiaiden (kuviot 68–70). Siten poliisitilastojen mukaan suomalaisten kaikkein rikosaktiivisin elämänvaihe osuu ikävuosiin 15–20-vuotta.

Alle 18-vuotiaiden varkaus-, vahingonteko- ja pahoinpitelyrikollisuus 1997–2006

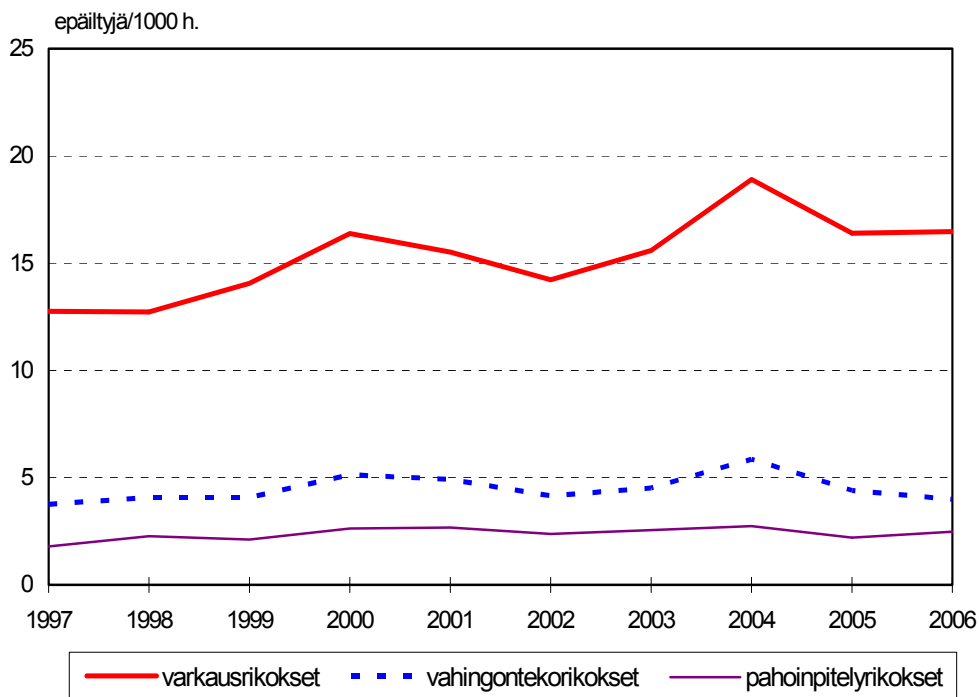
Edeltävissä tarkasteluissa esitettiin tietoja eri ikäryhmien osallistumisesta varkaus-, pahoinpitely- ja vahingontekorikoksiin viimeisen 20 vuoden aikana. Koska kuvioiden mitta-asteikot olivat erilaisia, ne eivät tuoneet havainnollisesti esiin esimerkiksi sitä, että varkausrikoksia tehdään huomattavasti enemmän kuin pahoinpitelyjä ja vahingontekoja.

Seuraavassa on kuvattu samojen rikosten määriä viimeisen kymmenen vuoden aikana erikseen alle 15-vuotiaiden (kuvio 71 ja taulukko 36) ja 15–17-vuotiaiden ryhmissä (kuvio 72 ja taulukko 37). Kuvioiden alla olevissa taulukoissa on esitetty tiedot rikosten absoluuttisista määristä ja vuosivaihteluista. Ne osoittavat, että eri rikoslajien vuosivaihtelut voivat olla hyvinkin suuria,

eikä yhden vuoden luvuista siten tule tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Alle 15-vuotiaat. Alle 15-vuotiaiden varkausrikollisuus on liikkunut viimeisen kymmenen vuoden ajan 15 syylliseksi epäillyn puolin ja toisin 1 000 samanikäistä kohden. Vahingonteosta epäiltyjen määrä on puolestaan ollut noin 5 epäillyn tasolla 1 000 samanikäistä kohden. Pahoinpitelyrikokset ovat lisääntyneet reilusta yhdestä noin 2,5 epäiltyyn 1 000 samanikäistä kohden. Absoluuttisina lukuina pahoinpitelystä epäiltyjen määrä nousi 574:sta (1997) 805:een (2006).

Vuonna 2003 alle 15-vuotiaita rikoksesta epäiltyjä oli noin 10 % aiempaa vuotta enemmän kaikissa tarkasteltavissa rikosryhmissä. Vuonna 2004 alle 15-vuotiaiden varkausrikosten määrä lisääntyi 22 % ja vahingontekojen 30 % kun pahoinpitelyn määrä laski 15 %. Vuonna 2005 lasten rikosten määrä laski tai pysyi vakaana kaikissa tarkastelussa olevissa rikoslajeissa. Vuosi 2006 osoittaa pahoinpitelyjen kasvua ja vahingontekojen vähenemistä.

Kuvio 71 Varkaus-, vahingonteko- ja pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyt alle 15-vuotiaat suhteutettuna ikäluokan kokoon 1997–2006

Taulukko 36 Varkaus-, vahingonteko- ja pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäilty alle 15-vuotiaat 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Varkausrikokset	4 099	4 044	4 444	5 220	5 010	4 686	5 147	6 269	5 389	5 332
<i>Muutos %</i>	-17	-1	+10	+17	-4	-6	+10	+22	-14	-1
Pahoinpitelyrikokset	574	722	669	839	863	784	845	715	742	805
<i>Muutos %</i>	+22	+26	-7	+25	+3	-9	+8	-15	+4	+8
Vahingonteot	1 196	1 280	1 287	1 624	1 577	1 343	1 494	1 943	1 446	1 294
<i>Muutos %</i>	-11	+7	+1	+26	-3	-15	+11	+30	-26	-11

Mistä johtuu, että alle 15-vuotiaiden lasten tilastoitu omaisuusrikollisuus kasvoi verraten voimakkaasti vuosina 2003 ja 2004, mutta laski vuosina 2005 ja 2006 voimakkaasti? Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, missä määrin tilastoitujen tekojen kasvu heijastaa rikollisten tekojen määrän kasvua ja missä määrin kyse on tekojen ilmituloalttiuden ja selvitysprosentin noususta. Parhaat käytettävissä olevat tiedot ikäryhmän kokonaisrikollisuudesta löytyvät kyselyjärjestelmistä: kouluterveys- ja nuorisoriikollisuuskyselyistä. Kouluterveyskyselyn perusteella voidaan havaita, että 8. luokan oppilaiden (joiden kuluneen vuoden aikaiset teot on pääsääntöisesti tehty alle 15-vuotiaana) vahingonteko- ja varkausrikollisuus on *vähentynyt* jaksolla 2002–2004, ja väkivaltaan osallistuminen on pysynyt verraten vakaana (<http://stakes.fi/kouluterveys>). Nuorisoriikollisuuskyselyt kohdistuvat 15–16-vuotiaisiin, mutta niidenkin osalta koko elämän aikaiset osallistumisluvut antavat osviittaa rikoksiin osallistumisesta alle 15-vuotiaana. Myös tämä lähde viittaa siihen, että alle 15-vuotiaiden varastamis- ja vahingontekorikollisuus on vähentynyt melko tasaisesti jaksolla 1995–2004, ja väkivaltaan osallistuminen on pysynyt verraten vakaana (Kivivuori 2005b).

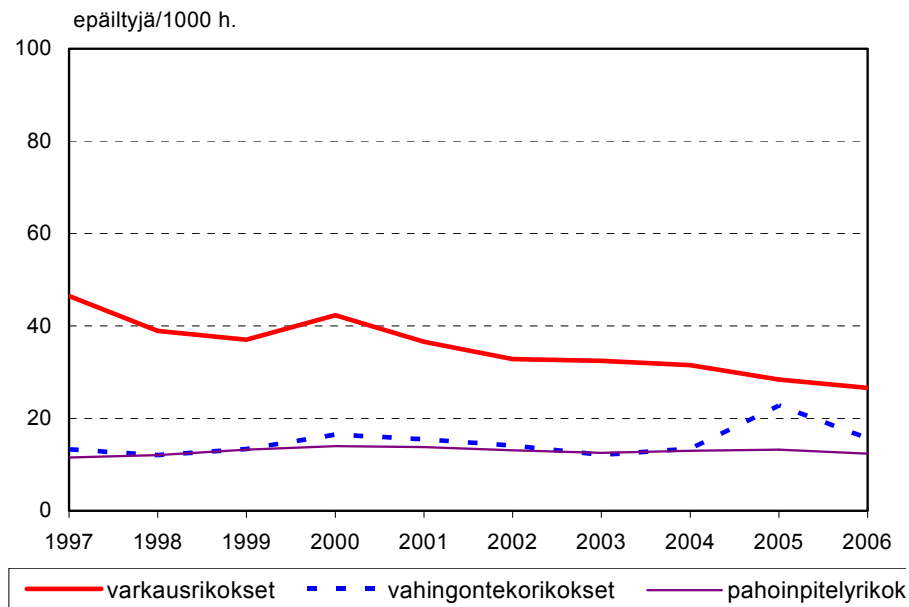
Nuorisoriikollisuuskyselyt viittaavat myös siihen, että ainakin varastamisen ja väkivallan osalta poliisin tietoon tulon todennäköisyys on kohonnut. Siten taulukossa 36 havaittava tilastoitujen tekojen nousu vuosina 2003 ja 2004 voi liittyä tekojen ilmituloalttiuden ja/tai selvitysprosentin nousuun – ja vuosien 2005 ja 2006 lasku saman tekijän vastakkaiseen ilmiöön.

15–17-vuotiaat. Nuorten ryhmässä varkausrikollisuus on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 60 rikoksesta epäillystä reiluun 30:een 1 000 samanikäistä kohden. Pahoinpitelyrikoksiin ja vahingontekoihin syylliseksi epäiltyjen määrä on liikkunut 10–15 välillä 1 000 samanikäistä kohden – kovin merkittäviä tasomuutoksia ei siis ole tapahtunut lukuun ottamatta vuotta 2005. Pahoinpitelystä epäiltyjen absoluuttinen määrä nousi erityisesti 1990-luvun lopulla, mikä saattoi johtua sosiaalisen kontrollin tehostumisesta ja te-

kojen ilmituloalttiuden noususta. Varkausrikosten määrä on jokseenkin tasaisesti laskenut vuosi vuodelta.

Ihmetystä herättää tieto siitä, että 15–17-vuotiaiden ikäryhmän vahingontekojen määrä nousi vuonna 2005 yli 70 % edellisestä vuodesta. Tämä on niin suuri muutos, ettei se mahdu normaalien vuosivaihteluiden puitteisiin. On syytä painottaa, että muutos ei johdu siitä, että nuoret yleisesti olisivat viime vuonna tehneet poikkeuksellisen paljon vahingontekoja. *Tämä ilmenee siitä, että tekijöiden määriä kuvaavien nettotilastojen mukaan vahingontekoihin syyllistyneiden nuorten määrä ei ole noussut.* Tulkintaa tukevat myös tämän artikkelin lopussa mainitun tuoreimman nuorten kokonaisrikollisuuden mittauksen (ISR2) tulokset. Nuorten tilastoitujen vahingontekojen kasvu selittyy valtaosin kahdessa suuressa kaupungissa, Helsingissä ja Turussa, vuonna 2005 tapahtuneista muutamista erittäin laajoista nuorten tekemien vahingontekojen sarjoista. Näissä kaupungeissa poikkeuksellisen suuri vahingontekojen määrä johtuu kontrollin ja valvonnan tehostumisesta ja muutamien nuorisoryhmän erittäin suurista vahingontekosarjoista. Vuonna 2006 vahingontekojen määrä laski rajusti.

Toisin kuin alle 15-vuotiaiden lasten ryhmässä, vuosi 2003 osoitti nuorten tilastoitujen vahingonteko- ja pahoinpitelyrikosten vähenemistä. Vuosina 2004 ja 2005 nuorten tekojen määrä kääntyi näissä tekotyypeissä kasvuun, mutta muutti suunnan laskuun. On liian varhaista arvioida, merkitseekö tämä käännettä trendiin vai onko kysymys satunnaisesta vuotuisvaihtelusta.

Kuvio 72 Varkaus-, vahingonteko- ja pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyt 15–17-vuotiaat suhteutettuna ikäluokan kokoon 1997–2006

Taulukko 37 Varkaus-, vahingonteko- ja pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyt 15–17-vuotiaat 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Varkausrikokset	9174	7827	7498	8423	7067	6176	6127	6024	5585	5274
<i>Muutos %</i>	-12	-15	-4	+12	-16	-13	-1	-2	-7	-6
Pahoinpitelyt	2277	2414	2682	2785	2668	2463	2367	2486	2599	2452
<i>Muutos %</i>	+1	+6	+11	+4	-4	-8	-4	+5	+5	-6
Vahingonteot	2542	2397	2652	3256	2959	2607	2285	2563	4489	3109
<i>Muutos %</i>	-7	-6	+11	+23	-9	-12	-12	+12	+75	-31

Tässä tilastokatsauksessa ei ole mahdollista tuottaa varmaa tietoa kehityksen syistä. Tulkintoja voidaan kuitenkin esittää. Esimerkiksi varkausrikollisuutta on voinut vähentää kontrollin tehostuminen kameravalvonnan ja vartioinnin lisääntymisen myötä. Pidemmällä aikavälillä kaupan keskittyminen suuriin yksiköihin voi selittää varkauksien vähenemistä. Se, miksi väheneminen ilmenee juuri 15–17-vuotiaiden ryhmissä, voi liittyä tämän ikäryhmän kulutusikäyttäytymisen ja ajankäyttötapojen muutoksiin (Kivivuori 2005b, 60–70).

Yllä esitetystä voidaan tehdä kolme selvää johtopäätöstä. Ensinnäkin sekä alle 15-vuotiaat että 15–17-vuotiaat tekevät huomattavasti enemmän varkausrikoksia kuin väkivaltarikoksia tai vahingontekoja. Toiseksi vuosivaihtelut ovat molemmissa ikäryhmissä ja kaikissa tarkasteltavissa rikoslajeissa verrattain suuria. Yhden vuoden tilastolukujen perusteella ei siten tule vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä lasten tai nuorten rikosikäyttäytymisen suunasta. Kolmanneksi vertailut kokonaisrikollisuuden osoitinjärjestelmiin viittaavat melko vahvasti siihen suuntaan, että nuorten tilastoidun rikollisuuden kehitys ilmentää sosiaalisen kontrollin tehon vaihtelua vähintään yhtä paljon kuin vastaavien ikäryhmien tosiasiallista rikollisuutta.

Nuorten vakava väkivaltarikollisuus

Edellä on käsitelty nuorten osuutta poliisin tilastoimassa rikollisuudessa ja nuorisoriikollisuuden tason kehitystä varkaus-, pahoinpitely- ja vahingontekorikoksissa. Seuraavassa tarkastellaan erikseen vakavaa väkivaltarikollisuutta: (1) henkirikoksia eli tappoja, murhia ja surmia sekä (2) tekoja, joita poliisi on tutkinut joko törkeinä pahoinpitelyinä tai henkirikosten yrityksinä. Törkeitä pahoinpitelyjä ja henkirikosten yrityksiä tarkastellaan yhtenä kategoriana, koska niiden välinen raja voi liikkua nimeämiskäytäntöjen muuttuessa ja myös tuomioistuimen linja voi vaihdella. Varsinkin henkirikollisuuden tarkastelu erikseen on perusteltua siksikin, että oletettavasti sen tilastoitu kehitys heijastaa

suoremmin todellista rikoskäyttäytymisen kehitystä kuin nuorten tilastoitu mas-sarikollisuus. Lisäksi kyselytutkimuksiin perustuvat kokonaisrikollisuuden osoittimet eivät pysty mittaamaan luotettavasti kaikkein vakavinta rikollisuutta.

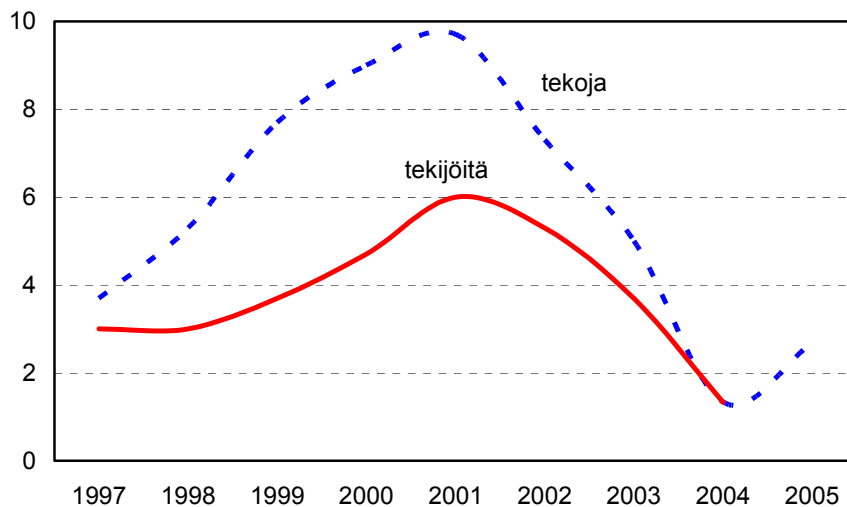
Tapot, murhat ja surmat. Seuraavasta asetelmasta käy ilmi alle 18-vuotiaiden tekemien tappojen, murhien ja surmien määrä (tekoja) sekä näihin tekoihin syyllistyneiden henkilöiden määrä (tekijöitä). Asetelmasta havaitaan, että nuorten henkirikostaso oli vuonna 2003 alhaisin sitten vuoden 1997. Myös vuosien 2004 ja 2005 luvut ovat tarkastelujakson keskiarvon alapuolella. Vuonna 2006 alaikäiset tekivät neljä henkirikosta.

Alle 18-vuotiaiden henkirikokset: tekoja ja tekijöitä, absoluuttiset luvut 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tekoja	0	5	11	7	9	13	0	2	2	4
Tekijöitä	0	4	5	2	7	9	0	2	2	...

Lähde: Tilastokeskus. Netto- eli tekijätilasto saatavissa vuosilta 1996–2005.

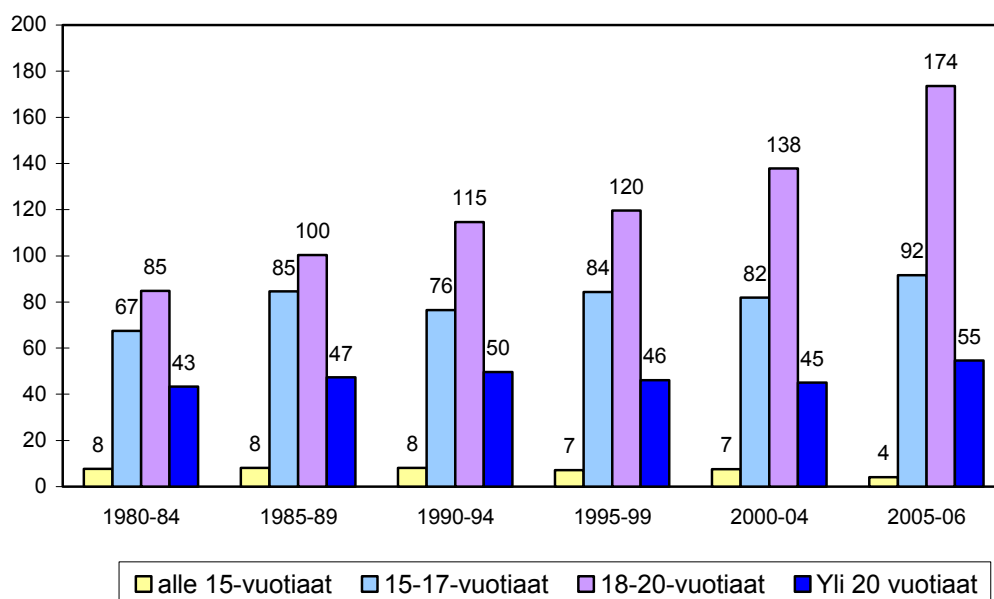
Asetelman sarjoista on hankala silmämääräisesti erottaa kehityksen suuntaa. Kuviossa 73 on siksi esitetty vuosien 1997–2005 kehitys liukuvien keskiarvojen avulla. Kunkin vuoden havainto on saatu laskemalla yhteen edeltävän vuoden, sen vuoden ja seuraavan vuoden arvo ja jakamalla tämä summa kolmella. Tällöin esimerkiksi vuoden 1998 lukemaksi tulee tekijöiden osalta $(0+4+5)/3=3$. Liukuvan keskiarvon tarkoituksena on tuoda esiin vuosittaisen satunnaisvaihtelun takana oleva trendi, kehityksen suunta. Kuviota 73 ei voi lukea niin, että siitä kävisi ilmi jonakin vuonna henkirikoksen tehneiden määrä; tämä tieto käy ilmi yllä olevasta asetelmasta. Kuvio heijastaa vain trendiä, ei yksittäisten vuosien arvoja.

Kuvio 73 Alle 18-vuotiaiden henkirikollisuuden trendi (liukuva keskiarvo). Teko- ja tekijä-pohjainen laskenta. Laskettu Tilastokeskuksen luvuista.

Muu vakava väkivalta. Kuviossa 74 on esitetty tietoja teoista, joita poliisi on tutkinut törkeinä pahoinpitelyinä tai henkirikoksen yrityksinä. Koska tekojen määrät ovat verraten alhaisia, seuraavassa on esitetty viisivuotiskausia koskevia tietoja. Näiden tilastolukujen muutoksiin voi vaikuttaa se, nimetäänkö tekoja tavallisiksi vai törkeiksi pahoinpitelyiksi.

Näistä teoista epäiltyjen alle 15-vuotiaiden ikäryhmän kokoon suhteutettu määrä on pysynyt verraten vakaana viimeisten 20 vuoden aikana. Viimeinen kaksivuotiskausi osoittaa laskua. 15–17-vuotiaiden ryhmässä jakso 2000–2004 osoittaa vakavan väkivallan kasvua. Erityisen voimakasta kasvu on kuitenkin ollut nuorten aikuisten, siis 18–20-vuotiaiden, ryhmässä. Viimeisen 2-vuotiskauden nousuhavainnot ovat vuosivaihteluista enemmän riippuvia, joten niiden pohjalta ei tule tehdä pitkälle meneviä päätelmiä.

Kuvio 74 Törkeinä pahoinpitelyinä tai henkirikoksen yrityksenä tutkittuja tekoja ikäryhmän 100 000 henkeä kohden 1980–2006, viisivuotiskausittain (viimeisessä jaksossa mukana 2 vuotta)

Edellä todettiin, että vuodet 2003–2005 merkitsivät kuolemaan johtaneen väkivallan vähenemistä nuorissa ikäryhmissä. Kun tarkastellaan kehitystä muussa vakavassa väkivallassa, havaitaan, että lasten ja nuorten tekemiä henkirikoksen yrityksiä ja törkeitä pahoinpitelyjä oli niin ikään vuonna 2002 poikkeuksellisen paljon, jonka jälkeen niiden määrät ovat laskeneet. Tämänkin havainnon kohdalla on ennen aikaista arvioida, onko kyse satunnaisvaihtelusta vai käännteestä.

1.2 Nuorten itse ilmoittama rikollisuus

Edellä esitetyt tiedot nuorten rikollisuuden kehityksestä nojaavat viranomais-ten työnsä yhteydessä keräämiin tietoihin. Viranomaistilastosta puuttuvat kuitenkin teot, jotka eivät tule poliisin tietoon. Piiloon jäävät teot eli nk. piilorikollisuus on rikollisuuden mittaamisen kannalta ongelma useimmissa rikostyypeissä eikä kokonaisrikollisuudesta ja sen kehityksestä pystytäkään saamaan kattavaa kuvaa tilastoitua rikollisuutta tarkastelemalla. Erityisesti nuorten massarikollisuuden piiloon jäävä osuus on varsin suuri. Mitä lievemmästä rikoksesta on kysymys, sitä epätodennäköisemmin teko päättyy viranomaisten tietoon. Esimerkiksi kuolemaan johtavasta väkivallasta poliisi saa lähes aina tiedon kun taas vastaavasti nuorten näpistyksistä alle viidennes näyttäisi tulleen poliisin tietoon (Kivivuori 2005a, 6). Viranomaisten tietoon tulevan rikollisuuden määrään ja rakenteeseen vaikuttaa myös mm. ilmoitusalttius, kirjaa- misalttius ja poliisin kontrollitoiminnan kohdistaminen. Muutokset näissä heijastuvat rikollisuutta kuvaaviin tilastoihin ja saattavat antaa jopa harhaanjohtavan kuvan rikollisuuden kehityksestä. Tarvitaankin mittareita, jotka ovat suunniteltu mittaamaan kokonaisrikollisuutta. Eräs tällainen mittari on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen säännöllisin väliajoin kerättävä nuorisori- kollisuuskysely.

Nuorisori- kollisuuskyselyt

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kriminologinen yksikkö aloitti vuonna 1995 koko maahan ulottuvat itse ilmoitetun rikollisuuden kyselyt, jotka on sen jälkeen toistettu vuosina 1996, 1998, 2001 ja 2004. Tutkimukset on kohdistettu peruskoulun yhdeksännen luokan oppilaisiin (15–16-vuotiaisiin), koska yhdeksäs luokkataso on viimeinen vaihe, jossa ikäryhmä on tavoitettavissa samassa instituutiossa. Vuosien 1995–2004 kehityssuuntia on raportoitu tarkemmin erikseen (Kivivuori 2005b), joten tässä on keskitytty vain pääkehitys- suuntien esittelyyn. Tutkimusmenetelmän luonnetta, luotettavuutta ja rajoituk- sia on myös käsitelty tarkemmin erillistutkimuksen yhteydessä (Kivivuori 2005a).

Taulukossa 38 on esitetty rikoksiin osallistumisen kehitys vuosina 1995–2004. Prosentit kuvaavat niiden nuorten osuutta, jotka tekivät teon vähintään kerran kuluneen vuoden aikana. Tämä tarkoittaa sitä että taulukon luvuissa ovat mukana niin ne nuoret, jotka ovat tehneet teon vain kerran vuoden aikana

kuin myös ne, jotka ovat tehneet teon useita kertoja tänä ajanjaksona. Harvat nuoret kuitenkin tekevät tekoja useita kertoja vuoden aikana.

Taulukko 38 Kuluneen vuoden aikana teon ainakin kerran tehneitä, % 15–16-vuotiaista nuorista

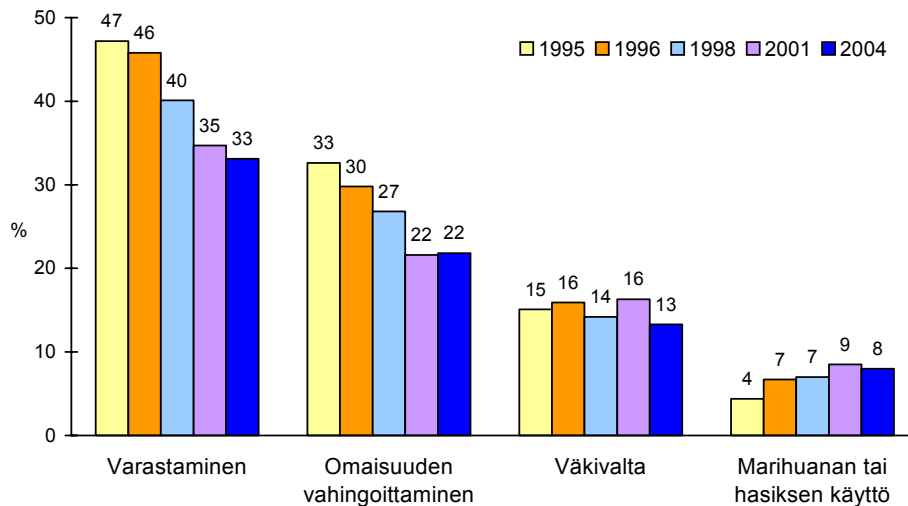
	1995	1996	1998	2001	2004
luvaton poissaolo koulusta	[45,8	42,2	43,4]	38,8	37,7
kotoa karkaaminen	8,4	7,3	7,1	6,4	6,6
ajokorttitta ajo	[35,9]	24,8	19,9	21,7	24,4
seiniin piirtely	18,6	18,2	16,1	13,1	12,0
vahingonteko koulussa	13,7	12,9	11,3	8,6	8,7
vahingonteko muualla	19,9	15,9	13,5	10,2	10,6
kaupasta ^a varastaminen	15,4	19,0	15,2	11,9	10,4
koulusta varastaminen	30,1	27,2	20,5	19,2	17,2
kotoa varastaminen	20,2	21,0	20,9	16,7	16,8
varastetun tavaran osto	9,0	10,5	7,5	5,9	5,2
auton varastaminen	..	1,4	1,1	0,8	1,3
koulukiusaaminen	24,9	21,6	20,3	14,6	16,0
osallistuminen tappeluun	13,3	13,6	12,6	13,8	11,5
pahoinpitely	7,5	7,3	5,9	8,0	6,0
marihuanan tai hasiksen käyttö	4,4	6,7	7,0	8,5	8,0
lääkkeen käyttö päihteenä	8,7	7,8	5,8	7,8	5,3
muun huumeen käyttö ^b	..	..	..	1,4	1,7
humalassa ajo ^c	16,2	16,2	16,3	12,6	13,7
N ^c	1 195	4 204	4 503	4 347	5 142

a) Kaupasta tai kioskista varastaminen. b) Mittaa pääasiassa ns. kovien huumeiden käyttöä. c) Moottoriajoneuvolla.

Rikoskäyttäytymisen muutosten suuret linjat tulevat selkeämmin esille, kun taulukosta 38 tiivistetään esiin keskeisten rikostyyppien – varastamisen, vahingontekojen, väkivallan ja huumeiden käytön – kehitys. Varastamisteoissa ovat mukana kaupasta, koulusta ja kotoa varastaminen, sekä varastetun tavaran ostaminen. Omaisuuden vahingoittaminen viittaa seiniin kirjoitteluun ja piirtelyyn sekä omaisuuden vahingoittamiseen koulussa tai muualla. Väkivalta viittaa tappeluun julkisella paikalla tai toisen henkilön hakkaamiseen. Edellä mainittujen summamuuttujien lisäksi tarkastelussa on yksittäisenä tekona mukana marihuanan tai hasiksen käyttö.

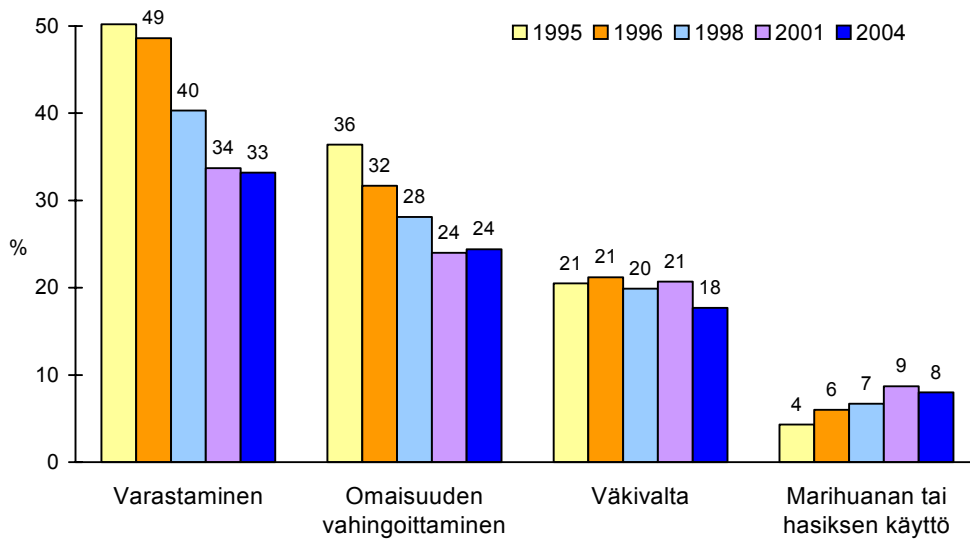
Varastaminen on vähentynyt voimakkaasti mittausten kattamalla ajanjaksolla (kuvio 75). Selkein vähenemisjakso edelsi vuoden 2001 mittausta. Sen sijaan 2000-luvulla kehitys näyttää tasaantuneen. Sama kehitys näkyy myös omaisuuden tarkoituksellisessa vahingoittamisessa. Eli nuoret, jotka olivat 15–16-vuotiaita vuonna 2004, osallistuivat tässä ikävaiheessa paljon harvemmin omaisuusrikollisuuteen kuin samanikäiset nuoret 1990-luvun puolivälissä.

Väkivallan kohdalla ei voida havaita samanlaista johdonmukaista trendiä sen paremmin lasku- kuin kasvusuuntaankaan. Tuoreimman mittauksen osoittama taso on kuitenkin merkittävästi alhaisempi kuin 2001.

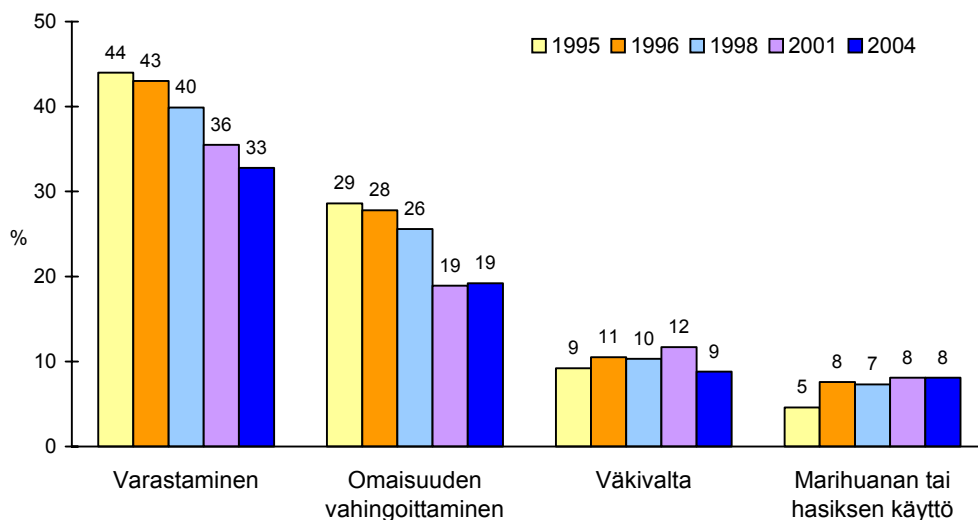

Kuvio 75 Kuluneen vuoden aikana tekotyyppeihin osallistuneita, % 15–16-vuotiaista 1995–2004

Käsitys rikollisuuskehityksen luonteesta ei juurikaan muutu, kun sama tarkastelu tehdään erikseen pojilla ja tytöillä (kuviot 76 ja 77). Samat trendit ovat havaittavissa molempien sukupuolten kohdalla. Poikien kohdalla voidaan todeta, että noin 15-vuotiaana varastamiseen osallistuneiden osuus on laskenut kymmenessä vuodessa melkein 20 prosenttiyksikköä, tyttöjen kohdalla noin 10 prosenttiyksikköä.

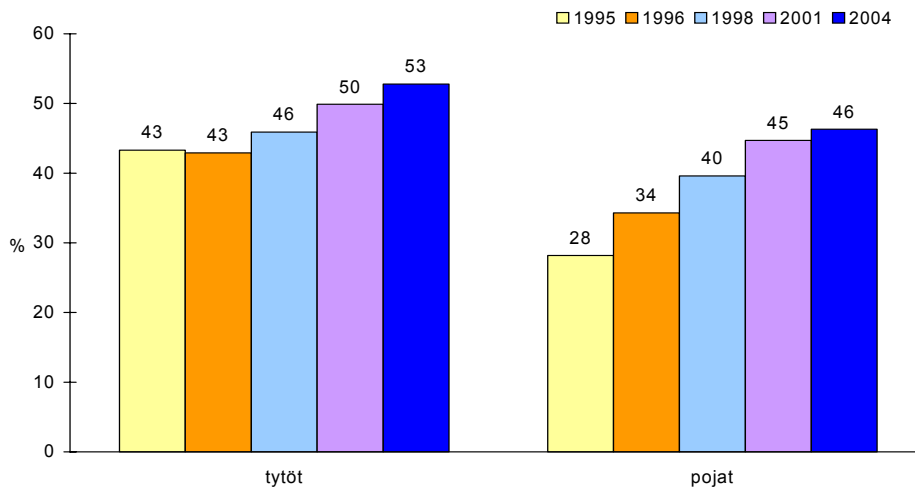

Kuvio 76 Kuluneen vuoden aikana tekotyyppeihin osallistuneita, % 15–16-vuotiaista pojista 1995–2004

Kuvio 77 Kuluneen vuoden aikana tekotyyppeihin osallistuneita, % 15–16-vuotiaista tytöistä 1995–2004

Nuorten massarikollisuuden vähentyminen on merkinnyt myös sitä, että kaikenlaisista rikoskäyttäytymisen muodoista pidättyvien nuorten osuus on selvästi lisääntynyt 1995–2004 (kuvio 78). Kokonaisuutena tarkasteltuina nykyiset 15–16-vuotiaat ovat lainkuuliaisempia kuin samanikäiset kymmenen vuotta sitten. Tämä pitää paikkansa ainakin perinteisen ja usein julkisissa tiloissa tapahtuvat massarikollisuuden, erityisesti varastamisen ja vahingontekojen osalta.

Kuvio 78 Kuluneen vuoden aikana kysytyistä teoista pidättyneitä, % 15–16-vuotiaista 1995–2004

Ruotsissa vuosina 1995–2005 tehdyissä nuorisorikollisuuskyselyissä on havaittu samantyyppisiä kehityssuuntia kuin Suomessa (Svensson 2006). Vahingontekojen ja varastamisen väheneminen, kilttien nuorten osuuden kasvu sekä se, ettei väkivaltaan osallistumisen kohdalla näy johdonmukaista nousevaa tai laskevaa kehitystä, ovat molemmille maille yhteisiä trendejä. Nuorisorikollisuuskyselyjen tuloksia arvioitaessa on syytä huomioida, että niiden avulla ei voida arvioida vakavimman väkivallan määrää. Vakavan rikollisuuden kehitystä arvioitaessa on siten syytä huomioida viranomaistilaston osoittama kehitys.

Nuoriin kohdistuva poliisikontrolli. Vuosien 1995–2004 kyselyissä nuorilta on kysytty myös sitä, ovatko he joskus elämänsä aikana tulleet poliisin tietoon tekemänsä rikollisen teon johdosta. Poliisin tietoon tulon todennäköisyys on lisääntynyt erityisesti myymälävarkauksien sekä väkivallan kohdalla. Tämä heijastanee ensisijaisesti sitä, että nuorten rikoksia ja häiriökäyttäytymistä ilmoitetaan aiempaa herkemmin poliisin tietoon. Myös poliisin oma julkisten tilojen kontrolli lienee tehostunut. Poliisitilastossa näkyvä nuorten tekemien tilastoitujen pahoinpitelyrikosten kasvu 1990-luvun puolivälin jälkeen (kuvio 69) heijastanee osin nuoriin kohdistuvan kontrollin tehostumista.

Helsingin nuorten rikollisuus 1992 ja 2006

Suomi on osallistunut kaksi kertaa (vuosina 1992 ja 2006) kansainväliseen nuorten itse ilmoitettua rikollisuutta kartoittavaan hankkeeseen (International Self-Report Delinquency Study). Kun näiden kahden kyselyn tuloksia verrataan toisiinsa, voidaan havaita, että vuonna 2006 selvästi pienempi osa Helsingin nuorista osallistuu perinteisen rikollisuuden muotoihin kuin 14 vuotta aiemmin. Kaikkien 13 vertailussa mukana olleen teon kohdalla – lukuun ottamatta alkoholin juomista – on tapahtunut rikosaktiivisuuden vähentymistä. Useimpien tekojen kohdalla väheneminen on huomattavaa. Esimerkiksi niiden nuorten määrä, jotka ovat joskus varastaneet kaupasta, näyttää vähentyneen miltei puoleen 14 vuoden aikana (taulukko 39). 15–16-vuotiaat nuoret näyttävät siis myös tämän vertailun valossa selvästi lainkuuliaisemmilta kuin 90-luvun alussa.

Taulukko 39 Teon ainakin kerran elämänsä aikana tehneitä, % Helsingin 15–16-vuotiaista nuorista 1992 ja 2006

	1992	2006	Muutos
Kaupasta varastaminen	60	31	–29
Ajoneuvon varastaminen	14	7	–7
Autosta varastaminen	8	3	–5
Lompakon/käsilaukun varastaminen	4	3	–1
Seiniin kirjoittelu tai piirtely	31	13	–18
Vahingonteko ^a	32	18	–14
Aseen mukana pitäminen	28	19	–9
Tappeluun osallistuminen	27	19	–8
Pahoinpitely	6	3	–3
Ryöstö	5	1	–4
Alkoholin juominen	84	84	0
Marihuanan/hasiksen käyttö	13	8	–5
Kovien huumeiden käyttö	2	1	–1
N	691	612	

a) Yleisöpuhelimien, katulampun tai ikkunan tahallinen tuhoaminen.

Helsingissä vuosien 1992 ja 2006 välillä havaittu muutos on monilta osin hyvin samanlainen kuin muutos koko maassa jaksolla 1995–2004. Kuitenkin väkivallan kohdalla tulokset poikkeavat. Kansallinen trendi väkivallan kohdalla osoittaa melko vakaana pysynyttä tilannetta, vaikka viimeisessä mittauksessa onkin merkitsevä lasku edelliseen verrattuna. Helsingissä kerätyissä aineistoissa sen sijaan näkyy selvä, kaikkien mitattujen väkivallantekojen harvinaistuminen vuosien 1992 ja 2006 välillä. Ero voi johtua Helsingin muusta maasta

poikkeavasta kehityksestä tai mittausajankohtien eroista (1995–2004 Nuorisorikollisuuskyselyt, 1992 ja 2006 Helsingin ISRD mittaukset).

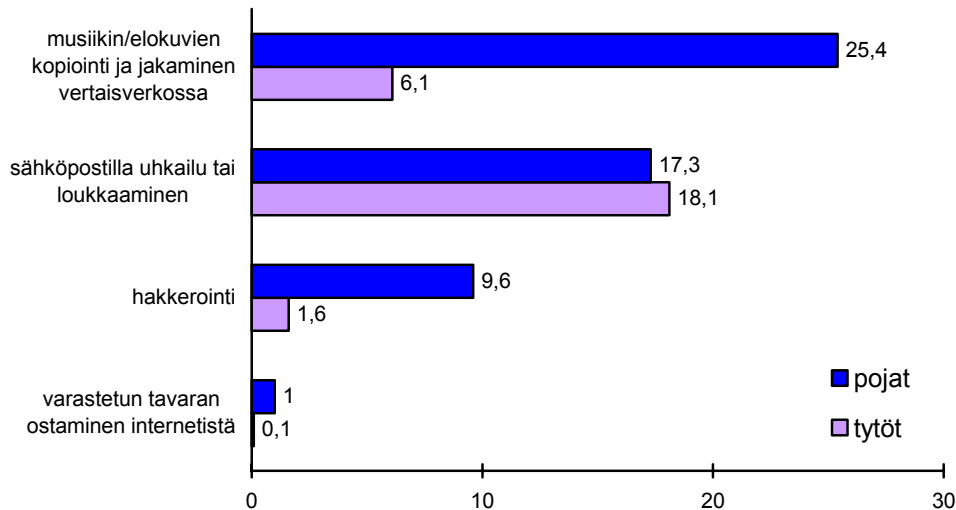
Omaisuuheen kohdistuvan massarikollisuuden väheneminen nuorten keskuudessa heijastanee useiden tekijöiden yhteisvaikutusta. Yleisen taloustilanteen koheneminen on voinut vähentää nuorten motivaatiota varastaa tuotteita; nuorilla on entistä enemmän rahaa käytettävissään. Nuoriin kohdistuva valvonta on tehostunut julkisissa tiloissa mm. kameravalvonnan ja vartioinnin lisääntymisen myötä. Myös rikosentorjuntaohjelmat sekä poliisin toiminnan tehostuminen, esimerkiksi lähipoliisitoiminta, ovat voineet vaikuttaa vähentävästi nuorten rikollisuuteen. Tilaisuusrakenteen kautta kaupan rakennemuutos eli keskittyminen suuriin yksiköihin on voinut vähentää varastamistilaisuuksia. Nuorten ajankäyttötapojen sekä nuorisokulttuurin muutokset, ovat voineet niin ikään vaikuttaa nuorten rikollisuustasoon. Nuorisokulttuuriin tulee jatkuvasti uusia piirteitä: kommunikaation sähköistyminen, virtuaalidellisuus internetissä ja sen mukana uuden tyyppiset ihmissuhteet. Nuorten vapaa-ajan vietto näyttää muuttuvan ja keskittyvän yhä enemmän sähköisten viestimien ympärille television ja kännykän lisäksi keskeisesti tietokoneen pariin. Samalla julkisissa tiloissa vietetty aika ja tilaisuudet nuorille tyypillisten omaisuusrikosten (näpistely ja vahingonteot) tekemiseen vähenevät. Tutkimusten perusteella myös tiedetään, että nuoret suhtautuvat aiempaa kielteisemmin nuorten rikollisuuteen (Kivivuori 2005b, 57–59).

Uudet rikoskäyttämisen muodot

Nuorten toiminnan, harrastusten ja kuluttamisen siirtyessä julkisista tiloista virtuaalimaailmaan on todennäköistä, että myös nuorten luvaton ja rikollinen toiminta saa uusia muotoja tältä kentältä. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on kartoittanut sekä uuden teknologian mahdollistamien kiellettyjen tekojen tekemistä että niiden uhriksi joutumista (Salmi 2007).

Musiikki- ja elokuvatiedostojen lataaminen verkosta osoittautui varsin yleiseksi toiminnaksi nuorten keskuudessa (kuvio 79). Tarkkoja lukuja nuorten laittoman tiedostojen kopioinnin ja jakamisen määrästä on kuitenkin vaikea esittää. Toimintaa on hankala tutkia kyselyissä niin, että saataisiin haarukoitua nimenomaan laittomat teot. Kysyttäessä ylipäätään musiikin ja elokuvien kopioinnista Helsingin 13–16-vuotiailta, 70 % pojista ja 57 % tytöistä ilmoitti tehneensä näin. On vaikea arvioida kuinka suuri osa tästä lataamisesta on ollut lailliseksi katsottavaa ja kuinka suuri osa on tapahtunut esimerkiksi vertaisverkkojen kautta laittomasta lähteestä. Eri tavoin muotoillut kysymykset anta-

vat hyvin erilaisen kuvan toiminnan laajuudesta. Sen lisäksi, että tutkimuskysymystä itsessään ei ole helppo laatia yksiselitteiseksi, vaikeuttavat lainsäädännön tulkinnanvaraisuus ja laissa tapahtuneet muutokset asian tutkimista.

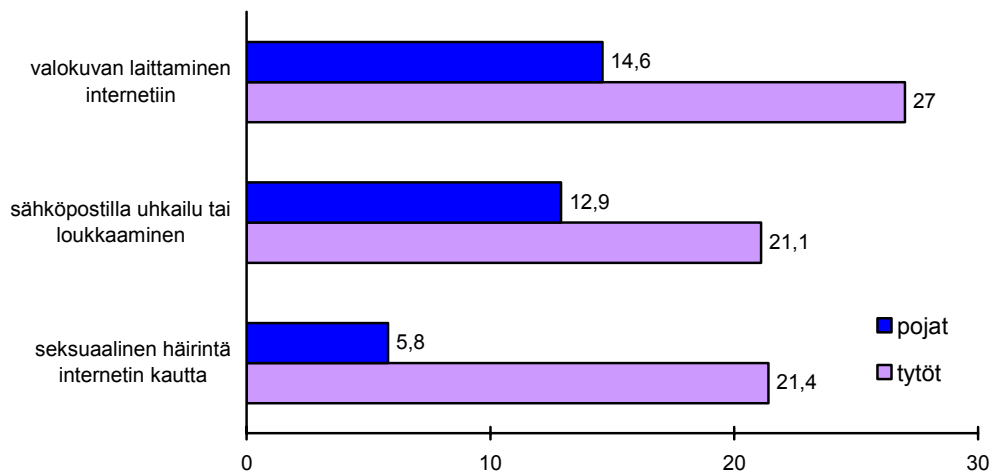

Kuvio 79 Vähintään kerran elämänsä aikana teon tehneiden osuus sukupuolittain, % Helsingin 13–16-vuotiaista

Varsin yleinen uuteen teknologiaan liittyvä tekomuoto nuorilla näyttää olevan sähköisen kommunikoinnin kautta tapahtuva kiusaaminen ja häirintä. Sähköpostilla, kännykällä tai internetin keskustelupalstoilla tapahtuvaa loukkaamista ja uhkaamista tarkasteltiin tutkimuksessa kysymällä sekä teon tekemisestä, että sen uhriksi joutumisesta. Teon tekeminen oli yhtä yleistä sekä tytöille että pojille; noin viidennes nuorista oli ainakin kerran kiusannut muita tällä tavoin. (kuvio 79). Tytöt joutuivat kuitenkin teon uhriksi poikia useammin. Kun tytöistä 21 %:a oli kiusattu sähköisiä kanavia pitkin, pojista 13 % ilmoitti heille käyneen näin (kuvio 80).

Myös sähköisiä kanavia pitkin tapahtuvaa seksuaalista häirintää kartoitettiin ja tämänkin teon uhriksi joutuminen oli erityisesti tyttöjen kohdalla melko yleistä. Tytöistä 21 % oli joskus kokenut tällaista seksuaalista häirintää, pojista vastaavasti 6 %. Varsin yleiseksi uuden teknologian mahdollistamaksi kiusaamisteoksi osoittautui nuoren valokuvan laittaminen verkkoon ilman tämän suostumusta. Tässä tekemuodossa nuoresta otetaan kuva esimerkiksi kännykkäkameralla ja kuva siirretään verkkoon kysymättä nuorelta itseltään lupaa.

Uudet kiusaamisen muodot ovat selvästi nousseet perinteisen, kasvokkain tapahtuvan kiusaamisen rinnalle. Verrattuna perinteiseen kiusaamiseen, jonka uhrina on useammin poika kuin tyttö, näyttäisivät uusien tekojen uhrin olevan useammin tyttöjä (kuvio 80).

Kuvio 80 Vähintään kerran elämänsä aikana teon uhriksi joutuneiden osuus sukupuolittain, % Helsingin 13–16-vuotiaista

Yhteenveto

Nuorten rikollisuuden viime vuosien keskeiset kehityssuunnat:

- Nuorten kokonaisrikollisuus on vähentynyt tasaisesti, etenkin omaisuusrikosten kohdalla, kuluneen 15 vuoden ajanjaksolla.
- Varastaminen on vähentynyt voimakkaasti varsinkin 15–17-vuotiaiden ryhmässä.
- Tilastoitua rikollisuutta kuvaavat tiedot osoittavat vahingontekojen muutamana vuoden takaisen voimakkaan kasvun taittuneen viime vuonna. Kyselytutkimusten perusteella vahingontekoihin osallistuminen on kuitenkin vähentynyt nuorten ryhmässä.
- Omaisuuteen kohdistuvan massarikollisuuden väheneminen heijastanee tehostunutta julkisten tilojen valvontaa ja nuorten ajankäytön muutoksia.
- Uusi teknologia (tietokoneet, internet, matkapuhelimet) on laajentanut nuorten rikoskäyttäytymisen kirjoa.
- Marihuanan tai hasiksen käyttö lisääntyi 1990-luvulla, mutta tuoreimmat tiedot viittaavat kasvun pysähtymiseen.
- Nuorten tekemät henkirikokset lisääntyivät 1999–2002, jonka jälkeen määrät ovat vähentyneet.
- Muu vakava väkivalta on tilastotietojen mukaan kasvanut 15–17-vuotiaiden ja 18–20-vuotiaiden ryhmässä.
- Nuoriin kohdistuva valvonta on tehostunut, mikä on lisännyt nuorten todennäköisyyttä joutua tekemisiin poliisin kanssa.